

Vakrepülés

Az országgyűlési képviselők jogainak érvényesülése a Nemzeti Együttműködés Rendszerében

Az Eötvös Károly Intézet nem sokkal a választások után, még 2018. május 3-án [levélben fordult](#) az ellenzéki parlamenti képviselőkhez. Ebben a választások utáni új helyzetet értékelve arra is felhívtuk a mandátumukat átvevő képviselők figyelmét, hogy amikor az Országgyűlés politikai súlya elenyészik és az érdemi döntések már nem a parlamentben születnek, felértékelődik az országgyűlési képviselők parlamenten kívüli politikai, jogvédelmi és érdekvédő szerepe. Ennek visszhangja nem volt, a múlt év decemberéig a parlamenti ellenzék széthullottnak, bénultnak mutatkozott.

Új szerepben a képviselők

Mi tehát májusban arról beszéltünk, hogy a képviselők nem csak a megszokott rutint követő parlamenten belül használható jogosítványokkal rendelkeznek:

Az országgyűlési képviselő részére minden állami és önkormányzati szerv köteles az általuk óhajtott felvilágosítást nyújtani: *„Az állami szervek kötelesek a képviselőket megbízatásuk ellátásában támogatni, és részükre a munkájukhoz szükséges felvilágosítást megadni.¹ A képviselő a feladatai ellátásához szükséges minősített adatokat – a minősített adat védelméről szóló törvényben foglaltaktól eltérően – személyi biztonsági tanúsítvány és titoktartási nyilatkozat nélkül, felhasználói engedély alapján használhatja fel, és köteles a minősített adat védelmére vonatkozó követelményeket megtartani.”²*

A képviselők, hiszen jogaikat egyébként enélkül aligha tudnák gyakorolni, törvény alapján jogosultak belépni az összes közintézménybe. *„A képviselői igazolvány valamennyi közigazgatási szervhez, valamint a közintézetekhez és közintézményekhez belépésre jogosít. A képviselő – a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter által szabályozott módon – jogosult a Magyar Honvédség, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, a rendvédelmi szervek és a vámhatóság működésére szolgáló területre is belépni. E jogosultság gyakorlása nem eredményezheti az érintett szervek rendeltetésszerű működésének aránytalan sérelmét.”³*

Kifejtettük, hogy „A képviselői jogok - a felszólalási és kezdeményezési jogkörökkel együtt - megalapozzák, hogy az egyes képviselők eljárjanak a polgárok és személyegyesülések alkotmányos jogainak védelmében. Ezek a jogkörök értelemszerűen nem alkalmasak arra, hogy pótolják a jogvédő szervek (bírószág, ombudsman) tevékenységét, de politikai indíttatású jogsértésekkel szemben hatékony védelmet nyújthatnak. A képviselői jogkörök logikájával nem ellentétes, ha **az országgyűlési képviselők utánajárnak és – az érintettek önendelkezési jogát tiszteletben tartva – nyilvánosság elé tárják akár az egyes polgárokat, azok csoportjait ért politikai motivációjú méltánytalanságokat.** Jogköreik alkalmasak arra is, hogy civil szervezetek és más civil szereplők által feltárt jogsértések esetén erősítsék az érdeket, illetve jogérvényesítést, de legalább nyilvánosságot biztosítsanak.”.

¹ Ogytv. 98. § (1) bekezdés.

² Ogytv. 98. § (2) bekezdés.

³ Ogytv. 98. § (4) bekezdés.

A modern tömegdemokráciákban a parlamentek hatalmi súlya általánosan is meggyengült, hiszen a választáson győztes párt vezetője nemcsak a kormányfői posztot foglalja el, hanem a parlamenti többségnek is ura (a mi körülményeink között pedig a kétharmados többség szinte korlátlan parlamenti hatalmat is jelent számára), ezzel a többséget szavazógépként használhatja. Mindazonáltal a demokráciákban a parlamentek szerepe mára egyrészt a kormányoldalnak és az ellenzéknek egyenlő teret adó deliberáció, azaz a folyamatos és nyilvános vita színtereként, másrészt pedig a kormányzatot ellenőrző intézményi funkciójában egyaránt felértékelődött. A nemzeti együttműködés rendszerében viszont éppen ezek a funkciók egészben vagy részben blokkoltak. Egyrészt a parlamenti viták a kritikus sajtó gettóba szorítottasága miatt a politikai közösség nagy részéhez már el sem jutnak, másrészt az Országgyűlés állandó bizottságait a kormánypártok működésükben korlátozzák, így ellenőrző funkcióikat alig teljesítik (az ellenzéki vezetéssel működő Nemzetbiztonsági Bizottság tevékenységét például rendszeresen megbénítják), harmadrészt az ellenzék egyik legfontosabb eszközét, az eseti vizsgálóbizottságok felállítását megakadályozzák. A negyedik eleme a NER világának, hogy a parlamenti ellenőrzés egyéb *független intézményei*, így a Számvevőszék és az ombudsman-intézmény kontroll-funkciójukat ugyancsak elvesztették, továbbá – hab a tortán – említhető a mogorva pedellus kedélyével és a jutasi őrmester türelmetlenségével működő házelnök magatartása, amely brutális fegyelmező hatásköreivel ugyancsak gátja az ellenzék parlamenti politizálásának úgy, mint ahogy a sajtószabadság érvényesülésének is (sem az ellenzéknek sem a sajtónak nem küldetése, hogy a kormánytöbbség illetve a házelnök jóindulatát elnyerje). Az ilyen körülményeknek természetes velejárója, ha a képviselők politikai aktivitásának súlypontja változik, és legalábbis megoszlik az egyre dohosabb levegőjű neogót palota és a T. Házon kívül létező társadalmi és földrajzi Magyarország között. Legfeljebb csupán azon lehet csodálkozni, hogy ez a változás miért csak körülbelül nyolc hónappal a választások után következett be, miért nem előbb.

A jogosultság próbája....

2018. decemberében hirtelen aktuálissá váltak az EKINT korábbi mondatai. Azt is lehetett tudni, hogy a hatalom mindig nagyon meglepődik, ha mellékesnek látszó, korábban kevésbé használt jogosultságokat ellenfelei politikai eszközként használatba vesznek.

A magyar pártállami parlamentekben a képviselők a közvetlen demokráciaszerűség látszatára — talán az oroszországi szovjetek hagyománya miatt is — a deklaráció szintjén, évtizedeken keresztül visszahívhatók voltak (a magyar közjog történetében a rendi országgyűlés tagjai követi utasítások alapján működtek és ténylegesen is visszahívhatók voltak). Szép emlék, hogy 1989-ben az ellenzékiek tömegesen indították a visszahívási eljárásokat, és szinte kivétel nélkül minden kezdeményezés esetében meglelt ehhez a szükséges tíz százalékos támogatás. „Legitimitásának megkérdőjelezését mutatták azok a visszahívási kísérletek is, amelyek hatására többtucat, korábban jelentős szerepet játszó politikus (pl. Apró Antal, Cservenka Ferencné, Korom Mihály, Losonczy Pál) 1989-ben lemondott mandátumáról.⁴” A visszahívásokra aztán ténylegesen már azért nem került sor, mert 1989 decemberében 1990. március 16-i hatállyal az Országgyűlés kimondta saját feloszlását

⁴ Szente Zoltán: Az Országgyűlés húsz éve. http://www.politikaievkonyv.hu/online/mp20/1-04_szente.html

A tanulság az, hogy uralma idején a pártállamnak számos hatalmi eszköze volt arra, hogy megakadályozza, hogy bárki a visszahívás látszatjogával próbáljon élni (mellesleg ugyanez volt a helyzet az ugyancsak deklaráltan biztosított egyesületi- és a sztrájkjoggal is). Ez a lehetősége 1989-re egyik pillanatról a másikra enyészett el, a látszat, a jog visszfénye, életre kelt, joggá lett. És a nemzeti együttműködésben megtörténhet az ellenkezője, a korábban valóságos jogosultság, ha gyakorlása a hatalom számára kényelmetlen, hirtelen eltűnik.

Érdeemes megvizsgálni a NER magatartását a képviselői jogosultságok érvényesítése tekintetében.

A fentek értelmében tehát semmilyen kétségünk nem lehet azzal kapcsolatban, hogy az országgyűlési képviselőknek szabad bejárásuk van a közmédia bármely intézményébe (és bármely más közintézménybe), képviselői igazolványuk felmutatásával szabadon beléphetnek, mégpedig a kapuőr – *Üdvözlöm nálunk Képviselő Asszony/Úr!* üdvözlésétől kísérve. Információhoz hozzáférési joguk ugyancsak teljes.

Amikor májusban a levelünket megírtuk, eszünkbe sem jutott az a forgatókönyv, hogy a képviselőket rövidesen fizikai erőszakkal akadályozzák meg maguk a *közintézmények* jogaik gyakorlásában.

...a gyakorlat: nix ugribugri, nix pávatánc

A történetek éles fénybe vonva mutatják meg a nemzeti együttműködés hatalmi (feltétel nélküli) reflexeinek működési gyakorlatát, az egyetlen központból irányított illiberális állam alaptermészetét, amely a bukást megelőző pillanatokig, a demokratizálásig aligha fog megváltozni.

Először, miután fentebb a képviselői jogokat áttekintettük, amelyek egyetlen korlátja, hogy látogatásaik során el kell kerülniük a közintézmény *rendeltetésszerű működésének aránytalan sérelmét*, nézzük a képviselők elleni erőszak további jogi háttérét.

A közintézménybe belépő képviselő eszerint nem akadályozhatja a közintézmény munkatársainak szabad mozgását és munkavégzését, a közintézmény pedig e keretek között az információ szolgáltatásának alapkövetelménye mellett a képviselő szabad mozgását ugyancsak biztosítani köteles. A gyengébbek kedvéért szögezzük le, képviselőt az épületből kizárni; ha bejutott, őt megverni, gáncsolni, földre vinni, lebirkózni az épületből kihajítani egyaránt nem szabad. Ha ezek együtt vagy akár a felsorolás némelyike külön-külön megtörténik, az a nemzeti együttműködés joga szerint is nagyon kemény büntetési tételekkel fenyegetett hivatalos személy elleni erőszak.⁵ A valóságnak sokszor több arca van. A bűn elkövetői, amint a következők alapján is egyértelmű, egyfelől teljes biztonságban érezhetik magukat, másfelől álmuk biztosan nem nyugodt. Nem tudhatják, mit hoz a holnap. Legelőbb persze a

⁵ Büntető Törvénykönyv „310. § (1) Aki hivatalos vagy külföldi hivatalos személyt a) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz, b) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel intézkedésre kényszerít, vagy c) eljárása alatt, illetve emiatt bántalmaz, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a hivatalos személy elleni erőszakot csoportosan, fegyveresen vagy felfegyverkezve követik el. (3) A (2) bekezdésben meghatározott csoport szervezője vagy vezetője öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (4) Aki hivatalos személy elleni erőszak elkövetésére irányuló csoportban részt vesz, vétség miatt két évig, a csoport szervezője és vezetője büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

legjelentéktelenebb szereplőket a vagyonőröket vehetik elő, mert ők az ostor végén a gyorsan elkopó bolyt, a sudár.

A közmédia kötelességei és a képviselői jogok

Ennek a témakörnek a leginkább megvilágító erejű esettanulmányának az ellenzéki pártok és a tüntetők öt pontjának közmédiabeli nyilvánossága felel meg. Mint köztudott az MTVA-ba bejutott képviselők az összes ellenzéki párt óhaját megfogalmazva követelték az öt pont beolvasását, amit a közmédia megtagadott.

A NER ún. Médiaalkotmánya szerint *„Mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről.”*⁶

Ezt a helyes és általánosan elfogadott elvet azután a médiatörvény a közszolgálati médiaszolgáltatás kötelességeként tovább részletezi is:

*„A közszolgálati médiaszolgáltatás célja... m) kiegyensúlyozott, pontos, alapos, tárgyilagos és felelős hírszolgáltatás, valamint tájékoztatás, n) az egyes eltérő vélemények ütköztetése, a közösség ügyeivel kapcsolatos viták lefolytatása, a megbízható tájékoztatáson alapuló, szabad véleményalkotáshoz való hozzájárulás, o) sokszínű, gazdag választékú, többféle értékrendet bemutató műsorok közzététele...”*⁷

Az öt pont beolvasását nem valamely marginális csoport követelte. Közzététele emiatt nem tartozik a szabad szerkesztői döntés körébe. Nincs a világon olyan, hogy a közszolgálati média a teljes parlamenti ellenzéknek negligálja. Az ellenzéki pártok mindegyike és a gyülekezési jogát gyakorló sokadalom követelésének közzétételére a közszolgálati médiumokat a törvények itt idézett szabályai nem csak együttesen, hanem *külön-külön is* kötelezik, azaz aligha akad olyan érv, amely alapján ezt kétségbe lehetne vonni. A közszolgálati televízió köteles lett volna (lenne) arra, hogy az ellenzék követeléseit ismertesse, de azonos súllyal megszólalást is köteles lett volna biztosítani úgy a kormány képviselőinek, mint az ellenzéknek és a tüntetőknek.

A másik oldalon áll a *szerkesztői szabadság* ökölszabálya. Köztudott, a valóságnak rendszerint meg kell hajolnia a formális jog előtt.

A jogállami értékrend szerint a jogsértő rendszeren még a jogsértése áldozatával szemben is hivatkozhat a jogaira. Miközben tehát köztudott, hogy a közmédiában egyáltalán nincsen szerkesztői szabadság, a működés irányait megszabó alapvető szerkesztői döntések nem onnan, hanem a távoli politikai kamarillákból érkeznek, erre a formális jog nem, legfeljebb a kerülendő forradalmi hevület hivatkozhat.

A konklúzió az, hogy a műsorszolgáltató épületébe bejutó képviselők követelheték, hogy követeléseiket tegyék közzé, őket pedig szólaltassák meg, és igaz az is, hogy ez a közszolgálati médiaszolgáltatónak valóban médiajogi kötelessége is volt. Ennek ellenére műsort

⁶ 2010. évi CIV. törvény 10. §.

⁷ A 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról 83. §.

szerkeszteni, az élő adás helyszínére, a stúdióba meghívás nélkül belépni mégsem volt joguk (a hírek szerint egyébként nem is volt élő műsor, konzervadás ment), azaz a biztonsági őrök, miközben addig egy ujjal sem nyúlhattak volna hozzájuk, joggal állhatták volna el előlük az élő adás stúdiójába nyíló ajtót. De mint tudjuk, nem ez történt.

Közjogi körkörös abszurd

Azt felejtjük el azonnal, hogy a házelnök fejében akárcsak megfordulhatna az a gondolat, hogy a munkájukat végző, általa láthatóan megvetett, ellenzéki képviselők jogait az államszervezetten számonkérje. Azt is elfelejthetjük, hogy az állam, ha érdekei úgy kívánják, nagyvonalúan lemond erőszakmonopóliumáról, állami szervek segédletével ma bármely állami-közintézményi szemétdombon kis magánhadseregek garázdálkodhatnak. A magánerőszakcsoportok uralma és a jogállam pedig egymást kölcsönösen kizárják.

Azt már ne feledjük, hogy a közjogi körtánc a Péterfalvi Attila (címetes egyetemi tanár) aláírásával a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hivatal által 2018. december 20-án kiadott közleménnyel kezdődött, amely szerint: „Egy jogállamban az egyes cselekmények felett érzett felháborodás nem vezethet önbíráskodáshoz..” A NAIH éles eszével rögtön átlátta, hogy nem a törvényi hatásköreiket gyakorló országgyűlési képviselőket bántalmazó biztonságiak, hanem a képviselők önbíráskodtak, mégpedig nyilván azáltal, hogy körbevetették magukat az örökkel, egyszerre olykor négygel is, lökdöstették, gáncsoltatták, kezüket csavargattatták velük, sőt még egyikük magára is ültette az egyik őrt. A NAIH közleménye a biztonsági őrök személyiségi jogai védelmében emeli fel „jogvédő” hangját. De valóban megilleti-e a bántalmazó biztonságiakat a személyiségi jogi védelem? Nyilván a NAIH-ban is hallottak arról, hogy a nemzetközi és a hazai adatvédelmi joggyakorlat szerint is, a titkos fénykép-, hang-, videófeltételek készítése is elfogadható bizonyítékként, ha azt olyan súlyosan jogsértő magatartás bizonyítékaként szerzik be, amely másként nem lehetséges. Az MTVA épületében a képviselők ráadásul nem titkos felvételeket készítettek, hanem teljesen nyíltan videózták azt, hogy a közhivatalt képviselők akadályozzák őket jogkörük gyakorlásában és bántalmazzák őket. A NAIH fellépésének minőségét mutatja, hogy erre szakosodott(!) jogalkalmazóknak, jogsértést megállapítva, úgy hivatkozik az európai és hazai jogszabályok megsértésére (GDPR, Infotörvény), hogy azok egyetlen rendelkezését sem idézi. Ehhez képest ez a hivatal túl sokba kerül az adófizetőknek. A NAIH álláspontjában amúgy egy, ugyancsak általa képviselt korábbi adatvédelmi abszurd köszön vissza. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság még 2007-ben állt elő azzal a civilizált világban példa nélküli ötlettel, hogy az állam hatalmát képviselő és ennek nevében intézkedő rendőrrel személységi jogainak védelme miatt nem lehet a sajtóban felvételeket közzé tenni. Végül abban az ügyben a normalitás 2014-ben (előadó bíró: Paczolay Péter) az Alkotmánybíróság döntésével állt helyre.⁸

Péterfalvi az eseménysort értékelve itt sem állt meg. Azt állította, hogy nincs joga a tüntetésen felszólaló diáklány állítólagos hiányzásait, gyenge tanulmányi eredményeit emlegető kormánypropagandatermékek hecckampányát jogsértőnek minősíteni, mert a diáklány közszereplő lett, itt akkor az adatvédelem és a bírálható közszereplők versengő jogairól van

⁸ <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/0E56D3CAD2A42323C1257B91001BAA15?OpenDocument>

szó, és ebben az esetben nem ő, hanem a bíróság illetékes. Ez pedig ugyancsak alkotmányos halandzsa, az adatvédelem ugyanis rendszerint alkotmányos jogok konfliktusában érvényesül, ha Péterfalvi ezt nem is vette észre, mint korábban is sokszor (lásd pl. szcientológusok ügyében más, nem független szervekkel összehangoltnak látszó fellépését), az MTVA őrei, alkalmazottai és képviselők ügyében szintén versengő alapjogok konfliktusában foglalt állást, éppenséggel helytelenül.

A NAIH magában kevés lett volna a képviselői ellenőrzési jogok hézagmentes kiiktatásához. Ehhez szükség volt Pintér Sándor belügyminiszterre is, aki annál nem is mondhatott meglepőbbet, mint amit Kocsis-Cake Olivio képviselő (Párbeszéd) kérdésére válaszolt: *„...ha egy közintézmény az országgyűlési képviselő megítélése szerint nem – vagy nem maradéktalanul – biztosítja a belépést vagy az épületben tartózkodást, a megsértett jogosultság érvényesítésére, annak kikényszerítésére a rendőrség hatáskörrel nem rendelkezik.”*⁹ Ilyet sem hallottunk még. Eddig.

A képviselői jogosultság kiiktatásának zárókövét a Központi Nyomozó Főügyészség január 21-i közleménye tette az építménybe, amely érdemes arra, hogy hosszan idézzük: *„Az országgyűlési képviselők az MTVA székházában nem hivatalos személyként jártak el (!), ugyanis hivatalos eljárást nem folytattak(!), hanem megjelenésükkel, mozgásukkal kezdetektől fogva az volt a céljuk, hogy a tüntetéshez kapcsolódva, politikai követelések beolvasásával a műsorrendet megzavarva az élő műsorokat megszakítsák.*

A rendbontó magatartásuk miatt velük szemben jogszerűen fellépő MTVA Fegyveres Biztonsági Őrség tagjainak eljárását akadályozták, azzal szemben tettelesen ellenálltak. A felvételek azt igazolják, hogy a képviselők épületből történő eltávolítása jogszerűen történt. Nem volt tehát alap arra, hogy a helyszínen tartózkodó rendőrök az ingatlanba bemenjenek és intézkedést kezdeményezzenek.

Mindezek alapján az országgyűlési képviselők sérelmére hivatalos személy elleni erőszak bűncselekménye és más bűncselekmény sem valósult meg, ezért e körben a feljelentést elutasítottuk.

Ezzel szemben az MTVA és dolgozói sérelmére elkövetett cselekmények miatt tett feljelentések tárgyában a közérdekű üzem működése megzavarása büntettének kísérlete és más bűncselekmények gyanúja állapítható meg, ezért a mai napon ismeretlen tettes ellen nyomozást rendeltünk el”

Vajon milyen hivatalos eljárást várt el a képviselőktől az ügyészség és vajon mi lehetett volna a MTVA Fegyveres Biztonsági Őrség esetében a jogszerűtlen fellépés? A Központi Nyomozó Főügyészség biztosan nem hallgatta meg a bántalmazott és kidobott képviselőket, és feltehetően nem olvasta sem a képviselői jogokat szabályozó törvényt, sem pedig a belügyminiszter nyilatkozatát. A belügyminiszter ugyanis pár napja még úgy tudta, hogy a képviselők jogosan mentek be és tartózkodtak az MTVA épületében, csak hát a rendőrségnek a belügyminiszter tudomása szerint nincs hatásköre a képviselői szabadságokat, hatásköröket kikényszeríteni. A Nyomozó Főügyészség szerint viszont a rendőrség fellépésére azért nem volt „alap”, mert az „MTVA Fegyveres Biztonsági Őrség tagjai” egészen jogszerűen bántalmazták a rendbontó és tetteleg ellenálló képviselőket. Folytathatók a költői kérdések:

⁹https://index.hu/belfold/2019/01/17/pinter_sandor_nem_tehet_semmit_a_rendor_ha_egy_kepviselot_nem_engednek_be_a_koztevebe/

vajon a Központi Nyomozó Főügyészségen hallottak-e arról, hogy a mentelmi jog nálunk és a világon mindenütt a parlamenti képviselők fizikai sérthetlenségét is biztosítja?

A képviselői fellépés hasznai

Nem tudhatjuk, mit hoz a jövő. A fentiekből logikusan az következne, hogy az országgyűlési képviselőket a közintézményekből ki lehet zárni, ha bejutottak, ott szabad bántalmazni őket, ki is lehet hajítani bármelyiküket.

Másodszorra mégsem ez történt. A második kísérletükre Széllt és Hadházyt, miután cselesen bejutottak az MTVA épületébe, már nem dobták ki, sőt a hírhamisítónak nevezhető vezérigazgató, mielőtt elinált volna, zavaros tartalmú monológ erejéig még szóba is állt velük. Néha az ellenzéki képviselői jogok onnan kapnak támogatást, ahonnan nem is várnák. Lázár János az MTV (Makói Televízió ☺) adásában, miután már kisorozta magát és elítélte az „atrocitást” „provokációt” elkövető ellenzéki képviselőket, a képviselőkkel szembeni erőszakos fellépését is nehezményezte, mert szerinte a választott képviselők "minden körülmények között mentelmi jogot és tiszteletet" érdemelnek.¹⁰

Mégha ez a támogatás súlytalan sasszézásnak tűnik is a NER közhatalmi intézményeinek az alkotmányos elveket és normákat sértő gyakorlatához képest.

Idáig eddig nem merészkedtek. Ez nem egyszerűen újabb határsértés. Ez nyílt önkény. Búcsú Európától?

¹⁰ Az interjú itt megtekinthető: <https://444.hu/2019/01/03/meg-lazar-janos-szerint-is-vitathato-a-tuloratorveny>.